

III.

Směnečné rozkazní řízení

Předrozkazní část řízení o zaplacení směnečného nároku

Jak jsem již uvedl v předchozí kapitole, může mít řízení o zaplacení směnečného nároku dvě podoby – soud uplatněný nárok vyřídí buď ve směnečném rozkazním, nebo v prostém nalézacím řízení. Jediným kritériem, na základě něhož se řízení vydá rozkazní nebo klasickou projednacím cestou, je splnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu. Část řízení o zaplacení směnečného nároku, v jehož rámci soud posuzuje splnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu, nelze považovat za přípravu jednání (alespoň ne v její typické podobě), neboť cílem uskutečnění této etapy řízení není připravit jednání, ale zjistit, zda lze rozhodnout směnečným platebním rozkazem. Nejedná se ani o první část směnečného rozkazního řízení, neboť v této fázi řízení není známo, zda řízení bude pokračovat v rozkazní či prosté projednacím podobě. Protože hlavním cílem této části řízení je posoudit, zda lze věc vyřídít v rozkazním řízení, jeví se mi jako vhodnější označit tuto etapu řízení jako předrozkazní část řízení o zaplacení směnečného nároku. Tato část řízení je obligatorní, neboť v případě, že jsou splněny předpoklady pro vydání směnečného platebního rozkazu, je povinností soudu vyřídít věc ve směnečném rozkazním řízení; **soud přitom nemůže zjistit, zda jsou či nejsou splněny předpoklady pro vydání směnečného platebního rozkazu, jen tak, že splnění předpokladů posoudí.** Jsou-li splněny předpoklady pro vyřízení věci v rozkazním řízení, soud vydá směnečný platební rozkaz. Nejsou-li tyto předpoklady splněny, soud nařídí jednání.

Charakteristika směnečného rozkazního řízení

Rozkazní řízení je do civilního procesu včleňováno za účelem vytvoření platformy pro rychlé vyřízení nesporných nároků. Stejně je tomu i v našem civilním řízení. Za účelem zohlednění specifik při uplatnění směnečných nároků v rozkazním řízení konstituoval OSŘ specifické samostatné rozkazní řízení určené pro uplatnění nároků vyplývajících ze směnek a šeků. Pro toto specifické rozkazní řízení se jeví jako nejvhodnější označení směnečné (šekové) rozkazní řízení. Jelikož se v této publikaci věnuji jen problematice uplatnění směnky v soudním řízení, zaměřím se pouze na popis a rozbor řízení, v němž se uplatňuje směnečný nárok; řízení budu tudíž označovat jako směnečné rozkazní řízení.

Směnečné rozkazní řízení je zčásti kontradiktorní, zčásti však nikoli. Naplnění cíle rozkazního řízení, jímž jest rychlé vyřízení nesporných nároků, si žádá, aby předrozkazní část řízení o zaplacení směnky a první část směnečného rozkazního řízení neměla kontradiktorní povahu. Při zkoumání předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu vychází soud zpravidla jen ze skutkových tvrzení obsažených v žalobě a z listin předložených žalobcem, když v drtivé většině případů žalobce soudu předkládá jen směnku. V této části je tedy ze směnečného rozkazního řízení a především z předrozkazní části řízení eliminován prvek kontradiktornosti, neboť procesní pravidla daná OSŘ poskytují prostor pro vydání meritorního rozhodnutí v podobě směnečného platebního rozkazu jen základě jednostranného zohlednění skutkových tvrzení prezentovaných žalobcem a listin předložených žalobcem. Tímto průběhem předrozkazní části řízení první části směnečného rozkazního řízení není porušeno právo žalovaného na spravedlivý proces, neboť druhá a třetí část

směnečného rozkazního řízení žalovanému poskytují prostor ke zpochybnění nároku přiznaného směnečným platebním rozkazem, a to jak v podobě tvrzení rozhodných skutkových okolností, tak v podobě označení důkazů. Ve druhé a třetí části směnečného rozkazního řízení se tak plně rozvíjí kontradiktorní povaha směnečného rozkazního řízení.

Soud při zkoumání předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu vychází „zpravidla“ jen ze skutkových tvrzení žalobce a z listin předložených žalobcem nikoli proto, že by nemohl zohlednit skutková tvrzení žalovaného obsažená například ve vyjádření k žalobě, ale proto, že se žalovaný v drtivé většině případů o existenci řízení dozví až z doručeného směnečného platebního rozkazu, takže vyjádření žalovaného k žalobě před vydáním směnečného platebního rozkazu lze považovat za výjimečný jev. Směnečné rozkazní řízení je koncipováno tak, že nepředpokládá projednání žalobcových skutkových tvrzení před vydáním směnečného platebního rozkazu, pokud se však žalovaný k uplatněnému nároku vyjádří, soud obsah tohoto vyjádření může při posuzování naplnění předpokladů pro rozhodnutí v rozkazním řízení zohlednit.

směnečné rozkazní řízení postoupí do své kontradiktorní podoby, do tzv. námitkového řízení.

Průběh předrozkazní části řízení

Je otázkou zda tyto předrozkazní část má povahu přípravy - atd

Soud posoudí předpoklady

Průběh směnečného rozkazního řízení

Směnečné rozkazní řízení může mít tři **(čtyři)** části:

- 1) vydání platebního rozkazu, nebo zpět rozkazní část ?? něco**
- 2) podání námitek**
- 3) procesní posouzení námitek,**
- 4) námitkové řízení.**

Vydání platebního rozkazu

Vydáním směnečného platebního rozkazu se zahajuje rozkazní část řízení a zaplacení směnečného nároku, tedy směnečné rozkazní řízení. Nejedná se o samostatné řízení zahájené vydáním směnečného platebního rozkazu, ale o rozkazní část řízení o zaplacení směnečného nároku. Vydání směnečného platebního rozkazu je pojmovým znakem směnečného rozkazního, má-li tedy být uplatněný směnečný nárok „projednán“ v rozkazním řízení, musí **?? něco nebo někdo** tuto část směnečného rozkazního řízení absolvovat.

Popis a rozbor směnečného platebního rozkazu jako rozhodnutí je obsažen dále v textu v samostatném oddílu.

Po vydání směnečného platebního rozkazu soud toto rozhodnutí doručuje. Doručením směnečného platebního rozkazu počíná běžet námitková lhůta.

Nepodá-li žalovaný ve stanovené (aktuálně patnáctidenní) námitkové lhůtě námitky, nabývá směnečný platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku. Není-li tedy nárok žalobce, na jehož základě soud vydá směnečný (šekový) platební rozkaz, zpochybněn podáním námitek, je naplněn účel směnečného (šekového) rozkazního řízení, kterým jest rychlé vyřízení uplatněného kvalifikovaného nároku.

Nepodání námitek nemusí být vždy výrazem nespornosti uplatněného nároku. Důvodem pro nepodání námitek může být taktéž zmeškání lhůty žalovaným nebo nezvládnutí námitek žalovaným. Jak podrobněji rozvedu v kapitole o obraně proti uplatnění směnky, kladou OSŘ i soudy vysoké nároky na vymezení námitek. Tyto musí být konkrétní a velmi podrobné. Zejména u kauzálních námitek (námitek založených na kauze směnky) není reálně podat projednatelné námitky bez odpovídajících podkladů (bez smluvní a další dokumentace). Nemá-li žalovaný podklady nezbytné pro řádné vymezení námitek k dispozici, nemusí se mu podařit tyto podklady v námitkové lhůtě obstarat. V takovém případě není případné nepodání námitek žalovaným projevem nespornosti uplatněného nároku, nýbrž důsledkem velmi komplikovaného procesního postavení žalovaného, vůči němuž bylo rozhodnuto směnečným platebním rozkazem.

Nepodaří-li se směnečný platební rozkaz doručit, soud směnečný platební rozkaz usnesením zruší. Je namístě polemizovat s faktem, vůči komu soud směnečný platební rozkaz v případě jeho nedoručení zruší – zda vůči všem žalovaným, nebo jen vůči tomu žalovanému, jemuž se nepodařilo směnečný platební rozkaz doručit.

Podání námitek a jejich procesní posouzení

Jsou-li v řízení podány námitky, je jejich podáním zahájena druhá část směnečného rozkazního řízení. Uskutečnění této druhé části směnečného rozkazního je závislé na faktu, zda proti směnečnému platebnímu rozkazu byly podány námitky. Není přitom rozhodné, zda se jedná o námitky způsobilé či nezpůsobilé k projednání.

Jsou-li proti směnečnému platebnímu rozkazu podány námitky, posoudí soud, zda se jedná o námitky:

- a) včasné,
- b) odůvodněné a
- c) podané žalovaným.

ad a) Námitkové lhůta činí 15 dní. Jedná se o lhůtu procesní, postačí tedy, jsou-li námitky v poslední den lhůty podány k přepravě na soud. Námitkové lhůta počíná běžet dnem následujícím po doručení směnečného platebního rozkazu žalovanému. Řádnou obranou proti směnečnému platebnímu

rozkazu jsou i námitky podané před doručením tohoto rozhodnutí žalovanému. Pozdě podané námitky soud odmítne.

ad b) Ustanovení § 175 rozlišuje mezi námitkami a jejich odůvodněním. Nemá smysl zabývat se podrobněji problematikou rozlišování námitek a jejich odůvodnění. Na obě tyto součásti „námitek“ jsou kladeny stejné požadavky, praktické dopady tedy diferenciací námitek a odůvodnění námitek nemá. Zajímavější jest otázka, zda postačí podat námitky obsahující jakékoli odůvodnění, nebo zda námitky musí být řádně vymezeny kvalifikovaným odůvodněním. Ze znění ustanovení § 175 by bylo možné vyvodit, že odmítnuty mají být jen námitky, které neobsahují žádné odůvodnění. Soudy však odmítají i námitky odůvodněné nedostatečně. Mám za to, že tato praxe odpovídá stávající koncepci směnečného rozkazního řízení. Pokud námitky nemohou z důvodu jejich nedostatečného vymezení vést ke zrušení směnečného platebního rozkazu, nemůže s nimi soud naložit jinak, než že tyto odmítne. Základem odůvodnění námitek je skutkové vymezení obrany žalovaného. Právní hodnocení rozhodného skutkového stavu jsou jen nepodstatnou náležitostí námitek (odůvodnění námitek). Neobsahují-li námitky skutkové vymezení podstaty obrany žalovaného, že nelze je považovat za řádně vymezené. Námitky musí být odůvodněny tak, aby byly dostatečně určité a konkrétní. Rozhodovací praxe soudů vyvodila požadavek na určitost odůvodnění námitek, který lze charakterizovat tak, že námitky nejsou řádně odůvodněny, pokud jejich odůvodnění spočívá v obecné šabloně, do níž lze následně doplnit různé varianty skutkových tvrzení, na nichž žalovaný staví svoji obranu. Námitky neodůvodněné nebo odůvodněné nedostatečně soud usnesením odmítne. Problematice námitek se budu věnovat podrobněji v samostatné kapitole

ad c) Námitky nejsou úkonem, jímž se zahajuje řízení, tento procesní úkon tudíž musí reflektovat aktuální stav řízení. Námitky musí směřovat proti vydanému směnečnému platebnímu rozkazu; jedinou osobou oprávněnou podat námitky je žalovaný. Soud usnesením odmítne námitky podané osobou odlišnou od žalovaného. Důvodem k odmítnutí námitek není fakt, že námitky za žalovaného podal zmocněnec, který současně s námitkami nepředložil plnou moc; doloží-li žalovaný tuto plnou moc dodatečně (zpravidla do konce lhůty stanovené soudem), je počáteční nedostatek prokázání plné moci zhojen.

Procesní režim zakotvený ustanovením § 175 OSŘ výrazně limituje ve vztahu k námitkám postup podle ustanovení § 43 OSŘ. (najít, zda není judikatura, která by uvedené zapovídala) Platforma pro obranu žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu je koncipována tak, že její skutkové vymezení v podobě námitek je časově omezeno na dobu do uplynutí námitkové lhůty. Výzvou k opravě nebo k doplnění námitek tedy lze řešit pouze potřebu takové opravy nebo takového doplnění námitek, které respektuje limit nastavený ustanovením § 175 OSŘ, jenž spočívá v povinnosti žalovaného uvést vše, co proti směnečnému platebnímu rozkazu namítá, nejpozději do konce námitkové lhůty, tedy takovou opravu či doplnění námitek, které nespočívají ve vymezení obrany. V rámci stávající koncepce směnečného rozkazního řízení nelze výzvou k opravě či doplnění námitek prolomit koncentraci řízení navozenou vydáním směnečného platebního rozkazu. Výzvou k opravě či doplnění námitek nelze řešit ani takové nedostatky námitek, se kterými § 175 výslovně spojuje jejich odmítnutí. Výzvou dle § 43 OSŘ tedy nelze řešit absenci odůvodnění námitek.

Odmítnutí námitek se řízení dostává do stavu, jakoby námitky nebyly podány. Nabude-li usnesení o odmítnutí námitek právní moci, nabývá směnečný platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku.

Námitkové řízení

ad 3) Neodmítne-li soud z výše uvedených důvodů podané námitky, nařídí k jejich projednání námitkové jednání. Nařízením námitkového jednání soud zahajuje třetí část směnečného rozkazního řízení. Uskutečnění této části směnečného rozkazního řízení je opět fakultativní. Soud nařídí námitkové jednání jen v případě, že žalovaný proti směnečnému platební rozkazu podal námitky, které soud neodmítl. Námitkové řízení může spočívat jen v jediném námitkovém jednání, nepodaří-li se však námitky v celém rozsahu projednat a soud první námitkové jednání odročí, sestává se tato třetí část směnečného rozkazního řízení (námitkové řízení) ze dvou nebo více jednání.

POKRAČOVAT zde

I po podání námitek zůstává ve hře směnečný (šekový) platební rozkaz.

zásadní dopady – rozhodný je skutkový stav k okamžiku

Označení námitek není významné, podstatný je obsah tohoto procesního úkonu. Jsou-li námitky označeny jako odvolání nebo jako odpor, je nezbytné je považovat za řádnou procesní obranu proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu.

Pluralita účastníků na straně žalovaných

Podá-li námitky jen některý ze žalovaných, právní režim se štěpí. Vůči jednomu žalovanému může být směnečný (šekový) platební rozkaz zrušen a vůči dalšímu žalovanému může nabýt účinky pravomocného rozsudku, případně může být ponechán v platnosti. Takto koncipovaný režim možného různého procesního průběhu a vyústění rozkazního řízení vůči různým žalovaným plně odpovídá faktu, že žalovaní ve směnečném (šekovém) rozkazním řízení mají postavení samostatných procesních společníků.

Zpětvzetí námitek

Podané námitky lze vzít zpět. Vezmi-li žalovaný námitky zpět, soud usnesením zastaví řízení o námitkách. Soud tedy po zpětvzetí námitek, které nebyl dříve odmítnuty, zastaví třetí fázi rozkazního řízení, tzv. řízení námitkové.

IX.

Nákladový výrok (výrok o nákladech řízení) se nenapadá námitkami, ale odvoláním. Námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu jsou výlučným úkonem žalovaného, právo podat odvolání proti výroku o nákladech řízení svědčí všem účastníkům řízení.

XIV.

České směnečné (šekové) rozkazní řízení je jednostupňové; to znamená, že žalovaný má možnost se proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu bránit jen jednou.

ANO MODI Tato třetí fáze směnečného (šekového) rozkazního řízení (námitkového jednání) končí rozsudkem, jímž se směnečný platební rozkaz ponechává v platnosti nebo ruší, případně obojí (obojí částečně); část řízení určená k projednání námitek nemusí být nezbytně ukončena meritorním rozhodnutím, i v této fázi může být řízení zastaveno.

Meritorní rozhodnutí vydávaná ve směnečném rozkazním řízení

Jednou ze zvláštností směnečného rozkazního řízení je fakt, že v rámci prvoinstančního řízení mohou být vydána dvě meritorní rozhodnutí. Je tomu tak proto, že podání námitek nemá vliv na další existenci směnečného platebního rozkazu. Zatímco v prostém rozkazním řízení má podání odporu za důsledek automatické zrušení platebního rozkazu, nemá podání námitek za následek zrušení směnečného platebního rozkazu. První z meritorních rozhodnutí vydávaných ve směnečném rozkazním řízení je směnečný platební rozkaz, jenž je v rozkazním řízení vydáván vždy; jeho vydáním řízení o uplatněném směnečném nároku vstupuje směnečného rozkazního řízení. Nenabude-li vydaný směnečný platební rozkaz účinků pomocného rozsudku v důsledku nepodání námitek nebo zpětvzetí námitek, rozhoduje soud po uskutečnění námitkového řízení druhým meritorním rozhodnutím. o zrušení Protože

Směnečný platební rozkaz

?? Jsou-li splněny všechny předpoklady pro vyřízení uplatněného směnečného nároku v rozkazním řízení, soud vydá směnečný platební rozkaz.

Směnečný platební rozkaz je zvláštní nárokovou formou rozhodnutí, kterou lze využít je por lze jej tedy využít jen při splnění zákonem vymezených předpokladů. OSŘ zakotvuje předpoklady pro vydání směnečného platebního rozkazu následovně - soud vydá směnečný (šekový) platební rozkaz, jestliže:

Soud žalovanému (žalovaným) ve směnečném (šekovém) platební rozkazu uloží povinnost zaplatit peněžitou částku, jež odpovídá uplatněnému nároku, a náklady řízení, to vše ve lhůtě patnácti dnů od doručení směnečného (šekového) platebního rozkazu nebo aby v téže lhůtě podal námitky. Možnost bránit se proti vydanému směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu je uvedena přímo ve výroku platebního rozkazu; jedná se o vcelku neobvyklé řešení, které přímo do výroku rozhodnutí začleňuje sdělení, že žalovaný má dvě možnosti – buď zaplatit, nebo podat námitky. K těmto důsledkům řízení dovedou i právní důsledky podání námitek, které mohou vést ke zrušení směnečného (šekového) platebního rozkazu; pokud totiž žalovaný podá námitky, nenabude směnečný (šekový) platební rozkaz právní moci a platební povinnost uložená směnečným (šekovým) platebním rozkaze lze uvést v účinnost až po rozhodnutí o námitkách. Žalovaný, vůči němuž bylo rozhodnuto směnečným (šekovým) platebním rozkazem, má tedy dvě možné reakce na doručení směnečného (šekového) platebního rozkazu - zaplatit nebo se bránit námitkami, když tyto dvě cesty vyplývají ze samotné podstaty možnosti bránit se podáním odporu; uvedené právo žalovaného podat námitky je tedy ve výroku směnečného (šekového) platebního rozkazu zmiňováno zbytečně.

IV.

Směnečný (šekový) platební rozkaz vydává samosoudce.

Směnečný (šekový) platební rozkaz je rozhodnutí ve věci samé, je tedy namísto tento účastníkům doručovat do vlastních rukou. Povinnost doručování směnečného (šekového) platebního rozkazu do vlastních rukou žalovanému je v komentovaném ustanovení zakotvena výslovně. Ve vztahu k žalobci je třeba nezbytnost doručení platebního rozkazu dovést. V pochybnostech o právním režimu směnečného (šekového) platebního rozkazu je namísto postupovat podle ustanovení, jež upravují rozsudek. Analogicky dle ustanovení § 158 odst. 2 je tudíž i žalobci třeba doručovat do vlastních rukou. Režim doručování platebního rozkazu žalobci a žalovanému stejný. Zatímco žalobci lze doručit i cestou náhradního doručení, žalovanému musí být platební rozkaz doručen efektivně, neboť komentované ustanovení náhradní doručení směnečného (šekového) platebního rozkazu žalovanému výslovně zapovídá.

Účastníkům se nedoručuje originál směnečného (šekového) platebního rozkazu (ten zůstává v soudním spise), účastníkům se doručují stejnopisy rozhodnutí.

Směnečným (šekovým) platebním rozkazem lze uložit povinnosti více žalovaným, přičemž z podstaty věci vyplývá, že v případě procesního společenství na straně žalovaných je třeba rozhodnutí doručit způsobem vyžadovaným zákonem všem žalovaným. Je otázkou, jak má soud postupovat v případě, že se nepodaří směnečný (šekový) platební rozkaz doručit. Původní odkaz na přiměřené použití ustanovení § 173 odst. 2 byl z třetího odstavce komentovaného ustanovení vypuštěn. Tento zákonodárcův postup by mohl znamenat úmysl, že nedoručený směnečný (šekový)

platební rozkaz rušen nebude. Takovéto procesní vyústění směnečného (šekového) rozkazního řízení, v němž se nepodařilo rozkazní meritorní rozhodnutí doručit, je však nemyslitelné. Nedoručené rozhodnutí nemůže nabýt právní moci a nemožnost zrušení nedoručeného směnečného (šekového) platebního rozkazu by řízení zcela zablokovalo. Jedinou myslitelnou možností je tedy zrušení nedoručeného směnečného (šekového) platebního rozkazu. Uvedenou mezeru v zákoně je třeba odstranit na základě analogického použití ustanovení § 173 odst. 2. Je však otázkou, zda je použít i s jeho nedostatky rušit nedoručený směnečný (šekový) platební rozkaz vůči všem žalovaným navzdory faktu, že žalovaní jsou ve směnečném (šekovém) rozkazním řízení vždy samostatnými procesními společníky i tehdy, jestliže se nepodaří doručit jen některému ze žalovaných, nebo zda postupovat koncepčně správně a rušit nedoručený směnečný (šekový) platební rozkaz jen vůči tomu žalovanému, vůči němuž se směnečný (šekový) platební rozkaz nepodaří doručit. Jsme přesvědčeni o faktu, že ustanovení § 173 odst. 2 je třeba pro směnečné (šekové) rozkazní řízení využít jen přiměřeně, a to tak, že bude respektováno ratio věci, což v praktické rovině znamená, že nepodaří-li se doručit směnečný (šekový) platební rozkaz, na místě tento zrušit jen vůči tomu z žalovaných, vůči němuž se doručení nezdařilo. Nedoručený směnečný (šekový) platební rozkaz soud zruší usnesením.

Zákaz doručení směnečného (šekového) platebního rozkazu žalovanému náhradním doručením je novinkou, která není a nebude přijímána jednotně. Lze očekávat kritické hodnocení této změny v režimu doručování směnečného (šekového) platebního rozkazu, přesto však nezbývá než konstatovat, že tato změna je koncepčně správná. Možnost žalobce získat na základě směnky rozhodnutí v rozkazním řízení se sice oslabí, přesto je třeba konstatovat, že není přijatelné, aby žalobce získal exekuční titul, aniž by se žalovaný vůbec dozvěděl o faktu, že je vůči němu vedenou soudní řízení. Kontradiktornost směnečného (šekového) rozkazního řízení je založena na možnosti podání námitek, z tohoto důvodu je třeba žalovanému umožnit, aby se směnečným (šekovým) platebním rozkazem efektivně seznámil a měl reálnou možnost platební rozkaz napadnout, uplatněný nárok neuznat a zpochybnit.

XIII.

Komentované ustanovení nepřipouští pochybnosti, zda lze dodatečně odstranit zjevné chyby (písařské, početní či jiné) obsažené ve směnečném (šekovém) platebním rozkaze, neboť zakotvuje přiměřené použití ustanovení § 174 odst. 4, jenž navozuje přiměřené použití § 164, podle nějž lze zjevné chyby ve směnečném (šekovém) platebním rozkaze opravit.

Je-li třeba opravit výrok směnečného (šekového) platebního rozkazu, provede se oprava opravným usnesením. Nejedná-li se pouze o formální opravu, ale o opravu reálně měnící práva a povinnosti účastníků, běží od doručení opravného usnesení nová lhůta k podání námitek, resp. odvolání (v závislosti na povaze měněné části výroku).

Týká-li se oprava meritorní části výroku, běží od doručení opravného usnesení nová lhůta k podání námitek. Týká-li se oprava nákladové části výroku, běží od doručení opravného usnesení nová lhůta k podání odvolání.

Souběh dvou limitujících faktorů – koncentrace a nekontradiktornosti průběhu řízení